

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЇ КАРПАТ НАН УКРАЇНИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор
Інституту екології Карпат НАН України
член-кореспондент НАН України
Іван ДАНИЛИК
Наказ № 45/к від «29» липня 2025 р.

Силабус з навчальної дисципліни
«Природоохоронний менеджмент»
що викладається в межах ОНП
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для здобувачів
з спеціальності 101«Екологія»

«СХВАЛЕНО»

Вченою радою Інституту
екології Карпат НАН України
протокол № 6 від 9 липня 2025 р.

Львів-2025

Назва курсу	Природоохоронний менеджмент
Адреса викладання курсу	Інститут екології Карпат НАНУ, вул. Козельницька, 4, 79026 Львів
Відділ, за яким закріплена дисципліна	Відділ екосистемології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки, спеціальність 101 «Екологія»
Викладачі курсу	Провідний науковий співробітник відділу екосистемології, канд. біол. наук, с.н.с. Марискевич Оксана Георгіївна
Контактна інформація викладачів	maryskevych@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	Консультації у системі ZOOM. Для погодження часу консультації слід писати на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://ecoinst.org.ua/aspirantura/navchalni-planu
Інформація про курс	Курс розроблено як прикладну дисципліну, що надає здобувачам системні знання про управління людською діяльністю та антропогенним впливом на вразливі екосистеми з метою їхнього збереження та відновлення. Програма базується на моделі адаптивного менеджменту та фокусується на переході від класичної охорони природи до сучасного управління складними соціо-екосистемами в умовах глобальних змін. Зміст курсу охоплює вивчення принципів сталого управління лісовими, водними та земельними ресурсами через призму обмежень, встановлених національним законодавством та міжнародними зобов'язаннями України. Важлива увага приділяється інструментам превентивного захисту довкілля, зокрема практичному застосуванню процедур оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки, що є критичними для забезпечення екологічної безпеки територій.
Коротка анотація курсу	Курс «Природоохоронний менеджмент» є нормативно-навчальною дисципліною для освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з спеціальності 101 «Екологія», яка викладається в IV-му семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною системою ECTS).
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів комплексної системи теоретичних знань та практичних навичок щодо управління природно-територіальними комплексами для збереження біорізноманіття, відновлення природних об'єктів та забезпечення екологічної безпеки в умовах сталого розвитку. Курс спрямований на отримання здобувачами навичок прийняття управлінських рішень для забезпечення балансу між збереженням біорізноманіття та раціональним природокористуванням.</p> <p>Основними завданнями навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоїти методологічні засади адаптивного менеджменту як динамічного процесу прийняття рішень у сфері охорони природи на основі постійного моніторингу та оцінки результатів; - навчити застосовувати інструменти стратегічної екологічної оцінки (CEO) та оцінки впливу на довкілля (ОВД) як ключових превентивних механізмів для запобігання негативному антропогенному впливу на цінні природні комплекси; - ознайомити з міжнародними та національними стандартами оцінки ефективності управління заповідними територіями, зокрема інструментарієм МЕТТ (Management Effectiveness Tracking Tool), для об'єктивного аналізу стану охорони та адміністрування об'єктів ПЗФ; - проаналізувати нормативно-правове регулювання та механізми сталого управління земельними, водними та лісовими ресурсами з урахуванням вимог відповідних кодексів України та екологічних обмежень; - засвоїти зміст та процедурні аспекти імплементації Пташиної та Оселищної директив ЄС, фокусуючись на розбудові мережі Емеральд (Emerald Network) та

	<p>забезпеченні належного менеджменту видів та оселищ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформувати навички розробки проектів організації територій (планів управління) для об'єктів природно-заповідного фонду, включаючи визначення цілей збереження, індикаторів стану та необхідних ресурсів; - опанувати методіку вирішення конфліктів у сфері взаємодії людини та дикої природи, зокрема на прикладі менеджменту популяцій великих ссавців та врахування інтересів зацікавлених сторін; - вивчити концепцію екосистемних послуг як інструменту для оцінки ролі природних комплексів у забезпеченні життєдіяльності суспільства та обґрунтування управлінських рішень у сфері збереження біорізноманіття; - розкрити роль проектного менеджменту в охороні природи, навчивши принципам залучення міжнародного фінансування через програми LIFE, GEF та INTERREG для забезпечення довгострокової стійкості природоохоронних ініціатив.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Водний кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text 2. Гетьман В. І. Заповідна справа: підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2020. 340 с. 3. Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-09#Text 4. Директива 92/43/ЄЕС про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_004-92#Text 5. Економічна оцінка екосистемних послуг лісів України: Наукове видання / В. П. Ткач, Н. Ю. Висоцька, А. С. Торосов та ін. УкрНДДЛГА, 2023. 28 с. 6. Закон України «Про екологічну мережу України». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text 7. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text 8. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text 9. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text 10. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text 11. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text 12. Костюшин В. А., Коломицев Г. О. (ред.). Розбудова Смарагдової мережі в Україні. Довідник. Київ: Громадська організація «Українська природоохоронна група», 2017–2021. (Серія видань). 13. Лісовий кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text 14. Межжерін С. В. (наук. ред.). Території природно-заповідного фонду України, що потребують першочергового розроблення планів управління. Київ: Наукова думка, 2019. 180 с. 15. Мудрак О. В. Охорона біорізноманіття: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 434 с. 16. Мудрак О. В., Мудрак Г. В. Екологічний менеджмент: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. 412 с. 17. Полянська М. О. Оцінка впливу на довкілля та стратегічна екологічна оцінка: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 216 с. 18. Проект Закону України «Про території Смарагдової мережі» [Електронний ресурс]. Режим доступу:

	<p>https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70592</p> <ol style="list-style-type: none"> 19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2175 20. European Commission. Guidance on the management of Natura 2000 sites: The provisions of Article 6 of the 'Habitats' Directive 92/43/EEC. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. 104 p. 21. IUCN. Global Standard for Nature-based Solutions. 1st Edition. Gland, Switzerland: IUCN, 2020. 42 p. 22. Kopnina H., Washington H. (Eds.). Conservation: Environmental Management and Diagnosis. London: Routledge, 2020. 310 p. 23. MEA (Millennium Ecosystem Assessment). Ecosystems and Human Well-Being: Synthesis. Washington: Island Press, 2005. 155 p 24. Meffe G. K., Nielsen L. A., Knight R. L., Schenborn D. A. Ecosystem Management: Adaptive, Community-Based Conservation. Washington: Island Press, 2021. 344 p. 25. National Research Council. Advancing the Science of Climate Change Management. Washington: National Academies Press, 2024. 210 p 26. United Nations Environment Programme. Environmental Management Systems: A Practical Guide for Sustainable Development. Nairobi: UNEP, 2022. 156 p. 27. Verschuuren B., Gonzalez-Hidalgo M. (Eds.). Spiritual and Cultural Values of Nature: Management and Governance. London: Routledge, 2023. 286 p <p>Електронні ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://eia.menr.gov.ua/ 2. https://eco.gov.ua/services/yediniy-reyestr-z-ocinki-vplivu-na-dovkilliya 3. https://eco.gov.ua/services/stratichna-ekolohichna-otsinka-dokumentiv-derzhavnoho-planuvannia 4. https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/pag-021.pdf 5. https://www.conservationgateway.org/Documents/pamequickguide.pdf 6. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1470160X23009597 7. https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en 8. https://www.thegef.org/ 9. https://pl-ua.eu/en/ 10. https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/european-territorial/next_en 11. https://unece.org/DAM/timber/publications/SP-34Xsmall.pdf 12. https://emerald.eea.europa.eu/ 13. https://eunis.eea.europa.eu/habitats-key.jsp 14. https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/5_Metodologiya-rozrobky-strategij-adaptatsiyi-do-zminy-klimatu-dlya-troh-pilotnyh-oblastej.pdf 15. https://ceobs.org/ 16. https://studfile.net/preview/9428895/page:3/
Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	120 годин, з яких 24 год. лекції, 12 год. - практичні роботи, 12 год. - семінари і 72 год. - самостійна робота. Кредитів ESTS – 4.
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу здобувач буде знати : теоретичні та методологічні засади природоохоронного менеджменту як динамічної системи прийняття рішень для збереження природно-територіальних комплексів. Він володітиме глибокими знаннями про правове регулювання та механізми сталого управління земельними, лісовими та водними ресурсами відповідно до вимог кодексів України та європейських стандартів. Здобувач розумітиме суть та процедурні аспекти імплементації Оселищної та Пташиної директив ЄС, функціонування мережі Емеральд, а також роль інструментів стратегічної екологічної оцінки (СЕО) та оцінки впливу на довкілля (ОВД) як превентивних засобів мінімізації антропогенних ризиків. Він володітиме методикою параметризації екосистемних

послуг, принципами побудови екомереж та міжнародними стандартами оцінки ефективності управління заповідними територіями за інструментарієм МЕТТ.

Здобувач буде вміти: застосовувати інструменти оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО) для аналізу господарських ініціатив та програм розвитку територій з метою мінімізації ризиків для біорізноманіття. Він вмітиме здійснювати інтегроване управління земельними, водними та лісовими ресурсами, враховуючи встановлені законодавством обмеження та функціональне значення природних об'єктів. Здобувач зможе проводити комплексну оцінку ефективності менеджменту заповідних територій за міжнародним стандартом МЕТТ (Management Effectiveness Tracking Tool), інтерпретуючи отримані дані для корекції управлінських дій. Здобувач зможе розробляти стратегії розв'язання конфліктів у сфері взаємодії людини та дикої природи, зокрема у менеджменті популяцій великих ссавців, а також формувати концептуальні проєктні записки для залучення міжнародного фінансування (LIFE, GEF, INTERREG) та готувати науково-методичне обґрунтування для проєктів організації територій і планів управління об'єктами ПЗФ.

Інтегральна компетентність, що набувається у процесі вивчення цієї дисципліни (ІК).

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сферах охорони природи, менеджменту заповідних територій та раціонального природокористування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики, застосовувати сучасні методології наукової діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення для збереження довкілля.

Загальні компетентності, що набуваються у процесі вивчення цієї дисципліни (ЗК):

ЗК02. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду з врахуванням сучасної нормативної бази за умови дотримання принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні компетентності, що набуваються у процесі вивчення цієї дисципліни (СК):

СК02. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти у сфері екології та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти, лідерство під час їх реалізації.

СК03. Здатність застосовувати сучасні інструменти, електронні інформаційні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, зокрема для моделювання процесів та прийняття оптимальних рішень у сфері екології, охорони природи та раціонального природокористування.

СК05. Здатність розробляти новітні концепції та підходи для дослідження структури та функціонування екосистем різних рівнів організації, оцінки сучасного стану біорізноманіття та підходів до його збереження, прогнозувати та моделювати динаміку екосистем та їх адаптації до змін клімату, узагальнювати результати досліджень та готувати наукові публікації з урахуванням Євпропейського зеленого курсу та глобальних цілей сталого розвитку.

СК06. Здатність розробляти менеджмент плани для природоохоронних територій різного рівня, у тому числі і Міжнародних біосферних резерватів, пропонувати нові підходи активної та пасивної охорони на популяційному рівні, оцінювати ефективність природоохоронних заходів щодо збереження рідкісних видів рослин і тварин та їхніх оселищ, проводити моніторинг біорізноманіття.

	<p>Програмні результати навчання (ПРН):</p> <p>РН01. Глибоко розуміти концептуальні принципи та методологію природничих наук, формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання з метою розв'язання значущих наукових та науково-прикладних проблем екології.</p> <p>РН02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>РН03. Вільно презентувати та обговорювати державною та іноземною мовами з дотриманням норм академічної етики результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.</p> <p>РН06. Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку оброблення й аналізу інформації з проблем екології та дотичних питань, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.</p>
Ключові слова	Природоохоронний менеджмент, адаптивне управління, природно-заповідний фонд, мережа Емеральд, Оселищна директива, Пташина директива, оцінка впливу на довкілля (ОВД), стратегічна екологічна оцінка (СЕО), екосистемні послуги, біорізноманіття, плани управління, ефективність менеджменту (МЕТТ), стале природокористування, екологічне законодавство, проектний менеджмент (LIFE, GEF), антропогенне навантаження, збереження видів, територіальна охорона природи.
Формат курсу	Онлайн Проведення лекцій, практичних робіт, семінарів і консультацій, самостійна робота
Теми	Табл.1
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру
Пререквізити	Викладання навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих в результаті вивчення попередніх навчальних дисциплін та набуття компетенцій після завершення навчання на рівні бакалавра і магістра зі спеціальності 101 Екологія, або потребують базових знань з біологічних і екологічних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння сучасних екологічних проблем екології і охорони довкілля.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентація (ілюстрація, демонстрація), практичні роботи, семінари, дискусії.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, підключення до інтернету.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Рівень знань здобувачів оцінюють за результатами поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання участі в семінарах (6 доповідей відповідно теми заняття по 2 бали) - 24 бали та практичних роботах (розв'язання 6 ситуаційних задач по 2 бали, одна письмова робота - підготовка словника термінів до теми «Екосистемні послуги та їх оцінка№ - 2 бали) – 26 балів. Семінари та практичні роботи, які були пропущені здобувачем, повинні бути відпрацьовані

	<p>упродовж поточного семестру. Здобувач, який пропустив більше половини семінарів і практичних робіт, не допускається до відпрацювання і вважається таким, хто не виконав навчальний план з дисципліни. Самостійна робота оцінюється за підготовкою до семінарів і практичних робіт. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді заліку. До заліку допускаються здобувачі, які брали участь у всіх семінарах і виконали всі заплановані практичні роботи, а також здали письмову роботу. Усне опитування за питаннями (3 розгорнуті питання - 45 балів, 5 додаткових (уточнюючих питань) - 5 балів) — 50 балів.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції, семінари і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість бути присутнім на лекції/семінарі/практичній роботі. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх робіт, які передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, за можливості буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих до курсу.</p>
<p>Питання для самостійної роботи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття природоохоронного менеджменту: об'єкт, суб'єкт та основна мета. 2. Адаптивний менеджмент як динамічна система прийняття рішень. 3. Еволюція підходів до охорони природи: від консервації до активного менеджменту. 4. Нормативно-правова база природоохоронного менеджменту в Україні. 5. Роль та структура Закону України «Про природно-заповідний фонд України» в системі менеджменту. 6. Земельний кодекс України: особливості управління землями природоохоронного призначення. 7. Водний кодекс України: обмеження та регламентація діяльності у водоохоронних зонах. 8. Лісовий кодекс України: специфіка управління лісовими ресурсами на територіях ПЗФ. 9. Процедура оцінки впливу на довкілля (ОВД) та її роль у запобіганні екологічним ризикам. 10. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) як інструмент планування сталого розвитку громад. 11. Відмінності між ОВД та СЕО в контексті природоохоронного планування. 12. Європейська мережа Емеральд: принципи формування та менеджменту в Україні. 13. Імплементация Оселищної директиви ЄС: категорії оселищ та цілі збереження. 14. Пташина директива ЄС та її значення для територіальної охорони природи. 15. Концепція екосистемних послуг у природоохоронному менеджменті. 16. Методологія МЕТТ: структура опитувальника та індикатори оцінки ефективності менеджменту. 17. Аналіз результатів оцінки МЕТТ для корекції планів управління заповідними територіями. 18. Структура та зміст Проекту організації природоохоронної території 19. Проекти організації територій установ ПЗФ: наукове обґрунтування та зонування. 20. Менеджмент популяцій рідкісних видів: виклики та стратегії.

	<p>21. Соціально-екологічні конфлікти та методи їх врегулювання.</p> <p>22. Проектний підхід у природоохоронній діяльності.</p> <p>23. Програма LIFE: пріоритетні напрями та можливості для України.</p> <p>24. Інструменти Глобального екологічного фонду (GEF) у підтримці біорізноманіття.</p> <p>25. Роль міжнародних програм (INTERREG, Cross-border Cooperation) у транскордонному менеджменті.</p> <p>26. Використання ГІС-технологій для картографування оселищ та моделювання екокоридорів.</p> <p>27. Моніторинг біорізноманіття як основа для прийняття управлінських рішень.</p> <p>28. Взаємодія з місцевими громадами та стейкхолдерами в межах менеджменту територій ПЗФ.</p> <p>29. Європейський зелений курс (European Green Deal) та його вплив на природоохоронну політику України.</p> <p>30. Сталий туризм на природоохоронних територіях: менеджмент відвідувачів та мінімізація впливу.</p> <p>31. Назвати три основних рівнів оцінки ефективності природоохоронної діяльності за методологією IUCN.</p> <p>32. Який державний орган в Україні відповідальний за видачу висновку з ОВД?</p> <p>33. Що таке «критерії Смарагдової мережі»?</p> <p>34. Термін дії висновку з оцінки впливу на довкілля.</p> <p>35. Визначення поняття «екологічна мережа».</p> <p>36. Хто є власником природних ресурсів у межах територій ПЗФ без вилучення у землекористувачів?</p> <p>37. Яка різниця між національним природним парком та природним заповідником у контексті менеджменту?</p> <p>38. Назвіть основні категорії захисних лісів згідно з Лісовим кодексом України.</p> <p>39. Що таке «публічне обговорення» у процедурі СЕО?</p> <p>40. Назвіть два види міжнародних конвенцій, що регулюють охорону видів.</p> <p>41. Яке призначення Реєстру ОВД?</p> <p>42. Що означає термін «цілі збереження»?</p> <p>43. Назвіть основні компоненти біологічного різноманіття.</p> <p>44. Яка роль екологічного коридору в екомережі?</p> <p>45. Що таке «інвазійні види» та чому вони є об'єктом менеджменту?</p> <p>46. Який документ є основним для фінансового планування діяльності національного парку?</p> <p>47. Що таке «антропогенна місткість» території?</p> <p>48. Назвіть джерела позабюджетного фінансування установ ПЗФ.</p> <p>49. Яка функція науково-технічної ради при установі ПЗФ?</p> <p>50. Що таке «екосистемний підхід» в управлінні ресурсами?</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу

Таблиця 1

Схема курсу «Природоохоронний менеджмент»

Тиж-день	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Література/ресурс для виконання завдань (за потреби)	Термін виконання
I	Вступ до природоохоронного менеджменту. Роль людського чинника в трансформації	Лекція – 2 год.	Осн.: [2, 15, 16, 22, 26]	Під час заняття

	довкілля. Відмінність між екологією як наукою та менеджментом як інструментом.			
I	Адаптивний природоохоронний менеджмент Цикл планування, впровадження, моніторингу та корекції дій	Лекція – 2 год.	Осн.: [16, 22, 24, 26]	Під час заняття
II	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару й практичної роботи	Самостійна робота – 10 год.		
III	Менеджмент в умовах зростаючого антропогенного тиску: чому пасивної охорони природи вже недостатньо?	Семінар – 2 год.	Осн.: [2, 15, 16, 22, 24, 26]	Під час заняття
III	Аналіз антропогенних трансформацій конкретної території та розробка циклу адаптивного менеджменту для подолання їхніх наслідків	Практична робота – 2 год.	Осн.: [16, 22, 24, 26]	Під час заняття
IV	Превентивні механізми природоохоронного менеджменту: процедура оцінки впливу на довкілля (ОВД).	Лекція – 2 год.	Осн.: [7, 8, 16, 17, 19] Інф. ресурси: [1, 2]	Під час заняття
IV	Превентивні механізми природоохоронного менеджменту: стратегічна екологічна оцінка (СЕО)	Лекція – 2 год.	Осн.: [7, 10, 16, 17, 19] Інф. ресурси: [1, 3]	Під час заняття
V	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару й практичної роботи	Самостійна робота – 10 год.		
VI	ОВД та СЕО як запобіжники в природоохоронному менеджменті: від теорії до практики.	Семінар – 2 год.	Осн.: [8, 10, 16, 17, 19] Інф.: [1-3]	Під час заняття
VI	Аналіз звіту з ОВД/СЕО: виявлення ризиків для заповідних територій.	Практична робота – 2 год.	Осн.: [8, 10, 17] Інф. ресурси: [1-3]	Під час заняття
VII	Міжнародна та національна правова база. Оселища і Пташина директиви ЄС), мережі Natura 2000 та Emerald Network. Грантові програми LIFE, GEF, INTERREG	Лекція – 2 год.	Осн.: [3, 4, 7-10, 12, 18-20] Інф. ресурси: [7-9]	Під час заняття
VII	Екосистемні послуги та їх оцінка. Інтеграція вартості природи в управлінські рішення	Лекція – 2 год.	Осн.: [1, 5, 11, 13, 21, 23] Інф. ресурси: [11]	Під час заняття
VII	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару й практичної роботи	Самостійна робота – 10 год.		
VIII	Правові та економічні важелі управління біорізноманіттям: від охоронних статусів до оцінки екосистемних послуг,	Семінар – 2 год.	[Осн.: 3, 4, 5, 8-10, 12, 19, 20, 23] Інф. ресурси: [11]	Під час заняття

	захист письмової роботи			
VIII	Прикладний аналіз території: ідентифікація оселищ Емеральд та оцінка їхнього ресурсного потенціалу	Практична робота – 2 год.	Осн.: [1, 4, 11-13, 18, 20, 21] Інф. ресурси: [13]	Під час заняття
IX	Менеджмент біорізноманіття. Управління популяціями (на прикладі великих ссавців) та оселищами	Лекція – 2 год.	[Осн.: 2, 4, 15, 20, 22, 24] Інф. ресурси: [4, 5, 13]	Під час заняття
IX	Значення ландшафтного планування та екомережі в природоохоронному менеджменті. Забезпечення зв'язності природних територій	Лекція – 2 год.	Осн.: [2, 6, 12, 14, 20] Інф. ресурси: [12]	Під час заняття
X	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару й практичної роботи	Самостійна робота – 10 год.		
XI	Інтегровані підходи до збереження біорізноманіття: від управління видом до менеджменту ландшафту	Семінар – 2 год.	Осн.: [2, 4, 6, 12, 15, 20, 22, 24] Інф. ресурси: [7]	Під час заняття
XI	Проектування локальної екомережі та планування заходів із забезпечення її зв'язності	Практична робота – 2 год.	Осн.: [2, 6, 12, 14, 20, 24]	Під час заняття
XII	Управління антропогенним тиском. Регулювання туризму, рекреації та господарської діяльності в межах національних природних парків	Лекція – 2 год.	Осн.: [1, 2, 7, 9, 11, 13, 17] Інф. ресурси: [10]	Під час заняття
XII	Конфлікти в охороні природи. Робота з місцевими громадами та зацікавленими сторонами	Лекція – 2 год.	Осн.: [16, 24, 27] Інф. ресурси: [15]	Під час заняття
XII	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару й практичної роботи	Самостійна робота – 10 год.		
XIII	Екологічні конфлікти: як збалансувати інтереси охорони природи, місцевого розвитку та бізнесу	Семінар – 2 год.	Осн.: [16, 17, 24, 27] Інф. ресурси: [15]	Під час заняття
XIII	Розрахунок рекреаційної місткості природоохоронної території та розробка матриці взаємодії з зацікавленими сторонами	Практична робота – 2 год.	Осн.: [1, 2, 9, 11, 13, 16, 17] Інф. ресурси: [16]	Під час заняття
XIV	Моніторинг та оцінка ефективності природоохоронних територій (МЕТТ). Проекти організації територій ПЗФ.	Лекція – 2 год.	Осн.: [2, 14, 16, 26] Інф. ресурси: [7]	Під час заняття
XIV	Кліматична адаптація в менеджменті. Стратегії збереження в умовах швидких кліматичних змін	Лекція – 2 год.	Осн.: [22, 25] Інф. ресурси: [14]	Під час заняття

XIV	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінару й практичної роботи	Самостійна робота – 10 год.		
XV	Ефективність природоохоронного менеджменту в епоху кліматичної нестабільності: нові критерії оцінки	Семінар – 2 год.	Осн.: [2, 14, 16, 22, 25, 26] Інф.: [14]	Під час заняття
XV	Комплексна оцінка установи ПЗФ: апробація методології МЕТТ та розробка адаптаційних заходів	Практична робота – 2 год.	Осн.: [14, 16, 25, 26] Інф. ресурси: [7]	Під час заняття
XVI	Опрацювання матеріалу лекцій, семінарів та результатів практичних робіт, підготовка до заліку	Самостійна робота – 12 год.		

Автор:

Оксана МАРИСКЕВИЧ

Гарант ОНП
Ірина ШПАКІВСЬКА

" 04 " липень 2025р.